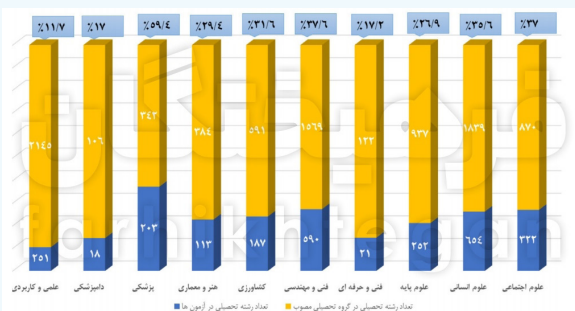

این بخش را هم باید به رشته‌های علمی و کاربردی نسبت داد که از ۲ هزار و ۱۴۵ رشته مصوب، تنها ۲۵۱ مورد آن به‌عنوان رشته‌های کاربردی از سوی سازمان اداری و استخدامی شناخته شده‌اند؛ رقمی که نشان از سهم ۱۱,۷ درصدی این حوزه دارد.

بیشترین عناوین شغلی مرتبط با رشته برای فنی‌هاست

یکی از اتفاقات مهم را هم باید تعداد عناوین شغلی دانست که در طول بازه زمانی مدنظر این گزارش، در ارتباط با رشته‌های مختلف تحصیلی ذیل هر گروه آزمایشی ایجاد شده است. در اینجا فنی و مهندسی‌ها با ایجاد ۲۳۵ عنوان شغلی مرتبط با رشته‌های مرتبط با آن، در جایگاه اول قرار دارند. بعد از آن نیز علوم انسانی‌ها هستند که در طول این مدت، ۲۰۷ عنوان شغلی متناسب با آنها ایجاد شده است. جایگاه بعدی را اما باید علمی و کاربردی‌ها دانست که برای آنها ۱۸۱ عنوان شغلی ایجاد شده است. پزشکی‌ها نیز با ۱۶۴ عنوان شغلی و علوم اجتماعی‌ها با ۱۵۸ عنوان در جایگاه چهارم و پنجم قرار دارند. در مقابل اما رشته‌های فنی و حرفه‌ای با ۲۵ و دامپزشکی با ۱۸ عنوان شغلی مرتبط در قعر این جدول قرار می‌گیرند.

مهندسی کامپیوتر؛ پرتکرارترین رشته آزمون‌های استخدامی

آمارها اما در بخش رشته‌های تحصیلی که بیشترین تکرار را در کل دفترچه‌های آزمون‌های استخدامی منتشر شده در سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲ داشته‌اند می‌گویند این مهندسی کامپیوتر است که با وجود ۱۲ عنوان شغل تعریف شده برای آن، ۷۷۰ بار تکرار شده است؛ یعنی عملاً به ازای هر فرصت شغلی، ۶۴ بار این رشته تکرار شده است. پرتکرارترین رشته را هم باید پرستاری دانست که ۱۶ عنوان شغلی برای آن تعریف شده اما ۶۹۱ مرتبه در چنین آزمون‌هایی تکرار شده است؛ یعنی برای هر عنوان شغلی، ۴۳ مرتبه شاهد تکرار رشته‌های این حوزه بوده‌ام. سومین رشته پرتکرار را هم باید مهندسی برق دانست که مجموعاً ۱۱ عنوان شغلی برای آن لحاظ شده بود اما در مجموع ۶۱۰ بار شاهد تکرار این رشته بوده‌ایم.

عناوین شغلی دولتی در تسخیر دانشجویان مدیریت

طبیعتاً با توجه به ماهیت دستگاه‌های اجرایی در حوزه‌های مختلف، مباحث مدیریتی در آنها پررنگ‌تر است و همین مساله هم باعث شده برخی از رشته‌ها بتوانند شانس بیشتری برای جذب از طریق این آزمون‌ها داشته باشند که در این بین باید مدیریت دولتی را در جایگاه نخست این حوزه دانست؛ چراکه با در نظر گرفتن ۴۶ عنوان شغلی برای این حوزه، نسبت عناوین شغلی مرتبط با آن به ۷,۰ درصد می‌رسد. رتبه دوم این حوزه هم به مدیریت بازرگانی می‌رسد که برای آن ۳۳ عنوان شغلی تعیین شده و این مساله نشان‌دهنده تعداد عناوین شغلی مرتبط با این حوزه است که به ۵,۰۵ درصد می‌رسد. با در نظر گرفتن ۲۸ عنوان شغلی در مدیریت مالی هم باید عنوان کرد این رشته در جایگاه سوم قرار گرفته و تناسب عنوان شغلی با رشته‌ها در این بخش به ۴,۲۸ درصد می‌رسد. این میزان در مدیریت صنعتی هم با ۲۳ عنوان شغلی به ۳,۵۳ درصد و در نهایت در علوم اقتصادی با ۲۲ عنوان شغلی به ۳,۳۶ درصد می‌رسد.

بعد از آن فنی و مهندسی‌ها با ۵۹۰ رشته توانسته‌اند سهم ۲۲,۲۸ درصدی در این زمینه داشته باشند. جالب اینجاست که در دیگر گروه‌های تحصیلی، میزان رشته‌های مورد نیاز کاهش چشمگیری داشته است. علوم پایه‌ای‌ها که وضعیت تحصیل در آنها چندان قابل قبول نیست، توانسته‌اند در ۲۵۲ رشته، به نیاز دستگاه‌های اجرایی پاسخ دهند و به همین دلیل سهم ۹,۵۲ درصدی را داشته باشند. اما موضوع زمانی جالب‌تر می‌شود که بدانیم در رشته‌هایی مانند دبیری ۲۵ رشته، فنی و حرفه‌ای ۲۱ رشته و دامپزشکی تنها ۱۸ رشته مورد نیاز این دستگاه‌ها اعلام شده است؛ اتفاقی که نشان می‌دهد شانس پذیرفته شدن فارغ‌التحصیلان چنین گروه‌های تحصیلی به زیر یک درصد می‌رسد.

شانس استخدام دانش‌آموختگان وزارت بهداشت ۳۰ درصد بالاتر

تقسیم‌بندی رشته‌های تحصیلی از حیث دو وزارتخانه علوم و بهداشت هم نشان می‌دهد فارغ‌التحصیلان وزارت علوم شانس کمتری برای قبولی در آزمون‌های استخدامی دارند؛ چراکه در مجموع ۵۵۷ عنوان شغلی از سوی سازمان اداری و استخدامی در ارتباط با رشته‌های مصوب با وزارت علوم وجود دارد که برای این تعداد، داوطلبان از ۲ هزار و ۴۴۵ رشته در آن شرکت می‌کنند؛ اتفاقی که باعث شده عملاً برای ۲۸,۶ درصد از رشته‌های تحصیلی مصوب، تقاضا وجود داشته و در عمل برای ۷۱,۴ درصد از رشته‌ها هیچ‌گونه تقاضایی وجود نداشته باشد. در مقابل اما برای وزارت بهداشت با در نظر گرفتن ۱۶۴ عنوان شغلی و شرکت ۲۰۳ رشته تحصیلی شرکت‌کننده در آزمون استخدامی، برای ۵۹,۴ درصد از کل رشته‌های این وزارتخانه تقاضا از سوی دستگاه‌های اجرایی وجود داشته و در مقابل برای ۴۰,۶ درصد نیز هیچ‌گونه تقاضایی برای جذب و به‌کارگیری نیروی انسانی وجود ندارد. یعنی در عمل تعداد رشته‌های مورد تقاضا در وزارت بهداشت ۳۰,۸ درصد بیشتر از وزارت علوم‌ها اعلام شده است.

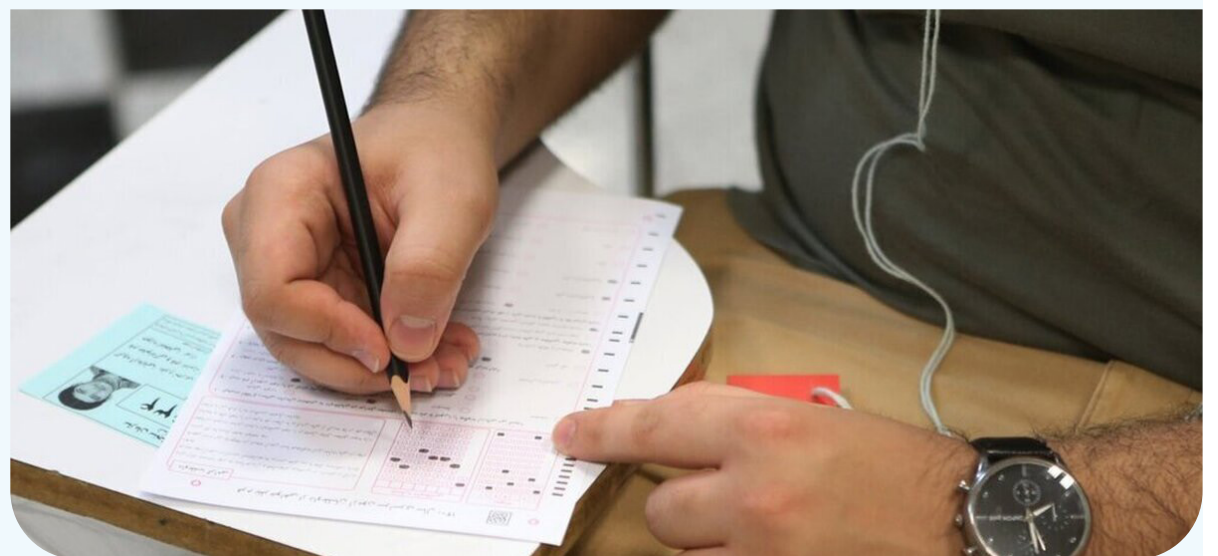

۶۲ درصد رشته‌های مهندسی جایی در آزمون‌ها ندارند

البته این بدان معنی نیست که علوم انسانی‌ها توانسته‌اند بیشترین کاربرد را در دستگاه‌های اجرایی هم داشته باشند؛ چراکه در اینجا پزشکی‌ها پیشی گرفته‌اند، به طوری که از ۳۴۲ رشته مصوب، ۲۰۳ رشته در آزمون‌های استخدامی کاربرد داشته‌اند؛ بعد از آن فنی و مهندسی‌ها قرار دارند و از ۱۵۶۹ رشته مصوب در این حوزه، ۵۹۰ رشته این حوزه مورد استفاده دستگاه‌ها قرار گرفته که معنایش آن است در این حوزه ۳۷,۶ درصد از کل رشته‌های مصوب وزارت علوم، توانسته است در آزمون‌های استخدامی دستگاه‌های اجرایی کاربرد داشته باشد. بعد از آن علوم اجتماعی با ۳۲۲ رشته کاربردی از بین ۸۷۰ رشته مصوب در رتبه سوم قرار دارد. علوم انسانی‌ها نیز با سهم ۳۵,۶ درصدی در رتبه بعدی قرار می‌گیرند، به طوری که از هزار و ۸۳۹ رشته مصوب، ۶۵۴ مورد آن را باید در زمره رشته‌های کاربردی دستگاه‌ها قلمداد کرد. جایگاه پنجم این بخش را هم باید به حوزه کشاورزی نسبت داد، چراکه از ۵۹۱ رشته، در مجموع ۱۸۷ رشته آن در آزمون‌های استخدامی برگزار شده طی سال‌های ۹۵ تا ۱۴۰۲ کاربرد داشته‌اند. کمترین مورد میان

قبل از انتخاب رشته این گزارش را بخوانید:

قابل قائل؛ ۷۱ درصد رشته‌ها فرصت استخدام دولتی ندارند!

به چنین دستگاه‌هایی را از میان‌بر دانشگاه به صورت کلی دستخوش تغییر کند.

این سازمان ۱۷ شهریور ماه برای اولین بار با انتشار گزارشی، اطلاعات قابل توجهی را از نسبت رشته‌های دانشگاهی در آزمون‌های استخدامی سالانه کشور منتشر کرد؛ گزارشی که هرچند نفس انتشار آن را می‌توان اتفاق مثبتی قلمداد کرد، اما تقسیم‌بندی رشته‌های دانشگاهی و زیرگروه‌ها در آن، تفاوت معناداری با گزارش‌هایی دارد که تا به حال در فضای آموزش عالی منتشر شده است. از طرف دیگر عدم تقسیم‌بندی درست میان رشته‌ها و گروه‌های تحصیلی، باعث شده فهم برخی از اطلاعات درج شده در این گزارش، چندان آسان نباشد که طبیعتاً این مساله می‌تواند کارآمدی این گزارش را برای متولیان آموزش عالی و مخاطبان آن تحت‌تاثیر قرار دهد.

سهم ۲۷ درصدی علوم انسانی در آزمون‌های استخدامی

شاید اولین قدم برای درک بهتر نسبت رشته‌های دانشگاهی با نیاز دستگاه‌های اجرایی، تفکیک آنها به زیرگروه‌های تحصیلی باشد که طبق آمار رسمی سازمان اداری و استخدامی کشور و البته به صورت جمعیتی در حوزه علوم انسانی و علوم اجتماعی در بازه زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲، در مجموع ۹۷۶ رشته مرتبط با آنها در زمره رشته‌های مورد تقاضای آزمون‌های استخدامی قرار گرفته‌اند و سهم آنها به صورت کلی ۳۶,۸۶ درصد اعلام شده است. البته اتفاق جالب در این گزارش تفکیک شدن این دو بخش از یکدیگر است.

رسیدن به شغل بهتر و درآمد بالاتر؛ هدفی که هیچ‌گاه تکراری نمی‌شود و هیچ‌کس هم دست از آن برنمی‌دارد. با این حال طی دهه‌های اخیر تصویر چگونگی رسیدن به این هدف دستخوش تغییر شده و بخش قابل توجهی از جامعه احساس می‌کنند از مسیر دانشگاه می‌توان به آن رسید.

این روزها در ایام انتخاب رشته، بخشی از بدنه داوطلب به دنبال آن است تا با رسیدن به صندلی دانشگاه‌ها در رشته‌های مختلف، بتواند راه خود را برای رسیدن به پست‌های مختلف مدیریتی به‌ویژه در دستگاه‌های دولتی هموار کند.

اما طبیعتاً می‌تواند بخشی از دغدغه شغلی و مالی متقاضیان را از بین ببرد. تبدیل شدن به کارمند دولت در رده‌های مختلف شغلی را باید پایان راهی دانست که رسیدن به آن سال‌هاست از طریق برگزاری آزمون‌های مختلف توسط دستگاه‌های اجرایی که قطعاً اصلی‌ترین شرطش را هم باید داشتن مدرک دانشگاهی دانست، می‌گذرد اما واقعیت تلخ در اینجا را باید صحبت‌های علیرضا مهدی‌نیا، رئیس امور مدیریت مشاغل معاونت سرمایه‌انسانی سازمان اداری و استخدامی کشور قلمداد کرد. اظهارنظری که نشان می‌دهد تنها ۲۹ درصد از مجموع رشته‌های تحصیلی مصوب وزارت علوم، فناوری و تحقیقات در آزمون‌های استخدامی متمرکز سازمان سنجش آموزش کشور از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۲ مورد تقاضای دستگاه‌های اجرایی بوده، یعنی در عمل ۷۱ درصد از رشته‌های دانشگاهی جایگاهی در دستگاه‌های اجرایی ندارند. سهم قابل توجهی که می‌تواند تصور جامعه از ورود